

Dijital Kütüphanelerin Üniversite Akademik Performansına Etkisi: Kamu Yönetimi Disiplini Bağlamında Bir İnceleme

*Volkan Göçoğlu
Cenay Babaođlu
M. Kemal Öktem**

Özet

Bu çalışma, bilgi toplumunun bir getirisi olan dijital kütüphaneleri kamu yönetimi Türkiye’deki kamu yönetimi bölümlerinin akademik performansları üzerinden incelemekte ve bu dijital kütüphanelerin elektronik kaynak kapasitelerinin üniversite akademik performansına etkisini belirlemeye çalışmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde bilgi toplumu, kamu yönetimi eğitimi ve dijital kütüphane kavramları üzerine yapılan alan yazını taramasına dayanan kavramsal çerçeve çizilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Türkiye’deki üniversitelerden akademik performansı ODTÜ URAP tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda en yüksek (en yüksek 15) ve en düşük (en düşük 15) olarak belirlenmiş üniversiteler üzerinde yapılan bir analiz yer almaktadır. Araştırma, dijital kütüphanelerinin e-kaynak kapasitelerinin üniversitelerin genel akademik performansı üzerine etkisini tespit edebilmeye yönelik bir araştırmadır. Çalışmanın sonucunda bu iki değişken arasında doğru bir orantı olduğunu ortaya koyulurken, bilgi toplumu, dijital kütüphaneler ve bilim çerçevesinde geleceğe dair bir takım önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Toplumu, Kamu Yönetimi, Dijital Kütüphaneler, Akademik Performans.

* Volkan Göçoğlu, Dr., Serbest Çalışıyor.
Cenay Babaođlu, Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü.
M. Kemal Öktem, Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.
Makalenin gönderilme tarihi: 15 Ocak 2018; Kabul tarihi: 25 Nisan 2018.

The Effect of Digital Libraries On University's Academic Performance: An Investigation in the Context of Public Administration Discipline

Abstract

This study examines the digital libraries which are the yields of the information society, from the context of Public Administration Discipline and aims to determine the effects of those digital libraries' electronic resource capacities on universities' academic performances. In the first part of the study, a conceptual frame based on a literature review that searched for the notions of information society, public administration education and digital libraries was drawn. The second part of the study presents a comparative research focused on two groups of selected Turkish universities, one with highest (top 15) and the second with lowest (15) academic performances. This study intends to identify the effects of digital libraries' e-resource capacities on general academic performances of the universities. Findings established that between these two variables, there is a positive correlation. In conclusion, some prospective suggestions were made from the perspective of information society, digital libraries and science.

Keywords: Information Society, Public Administration, Digital Libraries, Academic Performance.

Giriş

II. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte, kapitalist ve sosyalist sistemler arasında kıyasıya bir rekabet başlamış, bu rekabete bağlı araştırma ve geliştirme ataklarının da uzay çağını başlattığı ileri sürülmüştür. Söz konusu rekabetin en önemli sonucu özellikle bilgisayar ve iletişim sistemleri alanlarında ortaya çıkardığı büyük teknolojik gelişmeler olmuştur. Bu gelişmeler insanlık tarihinde yeni bir toplumsal gelişmenin habercisi olarak algılanmıştır.¹ Bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan bu toplumsal değişimde, bilgiyi üretme, dağıtma, kullanma şekilleri ve araçlarının yanı sıra toplumun bilgiye karşı olan algısı ve bilginin toplum üzerindeki yansımaları da değişmiştir. İlgili olduğu alanda tek bir merkezden üretilerek dağıtılan bilgi artık *multidisipliner* bir yaklaşımla, farklı uzmanlıkların ve alanların

1 Ahmet Çelik, "Bilgi Toplumu Üzerine Bazı Notlar", Edebiyat Fakültesi Dergisi, 15,1, 1998, s.54.

katılımı ile üretilmekte ve birçok kanaldan dünyanın her yerine aynı anda dağıtılabilmektedir.²

Bilgi toplumuyla birlikte gelinen noktada öne çıkan konulardan birisi de bilginin erişilebilirliğidir. Bilgisayar ve iletişim teknolojilerine bağlı olarak insanların bilgiye erişimi oldukça kolaylaşmıştır. Bilgi toplumunun bir yan-sıması olarak dijital kütüphaneler bilgi dağıtımında en büyük araçlardan biri haline gelmiştir. Son yıllarda özellikle üniversitelerin kütüphaneleri bünyelerinde oluşturdukları dijital kütüphaneler ve elektronik veri tabanları öğrencilerine ve akademisyenlerine bilgiye ulaşmada büyük imkânlar sağlamaktadır. Dijital kütüphanelerce kullanıcılarına yer ve zaman fark etmeksizin sunulan kaynak ve doküman sağlama gibi imkânlar, öğrencilerin ve akademisyenlerin başarılarına ve dolayısıyla üniversitelerin de genel akademik performanslarına olumlu etkide bulunmaktadır.

Bu çalışma, bilgi toplumunun bir getirisi olan dijital kütüphaneleri kamu yönetimi disiplini üzerinden incelemekte ve dijital kütüphanelerin elektronik kaynak kapasitelerinin üniversite akademik performansına etkisini belirlemeye çalışmaktadır. Bu doğrultuda, çalışmanın ilk bölümlerinde bilgi toplumu kavramı genel olarak ele alınırken bilgi üretimi konusuna değinilecek ve ardından kamu yönetimi eğitimi ele alınacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünü oluşturan alan araştırmasında ise saha çalışması Türkiye odaklı olacağından ulusal bir değerlendirme kullanılmış, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü'nün yaptığı akademik performans değerlendirmesine giren üniversitelerden, akademik performansları en yüksek ve en düşük olarak belirlenmiş olanlardan oluşturulan bir araştırma grubu, dijital kütüphanelerinin kapasiteleri bağlamında incelenmiştir. Araştırma sonucunda, ele alınan dijital kütüphanelerin kaynak kapasiteleri ile üniversitelerin akademik performansları arasındaki ilişki, farklı yönleriyle tespit edilmeye çalışılacaktır.

1. Kavramsal Çerçeve

Bilgi toplumu, son dönemlerde günlük hayattaki gelişmeleri ve olayları yorumlamada ve açıklamada sıkça kullanılan kavramlardan biridir. Bilgi toplumu kavramı; *bilgi sektörü-üretimi-sermayesi* ve nitelikli insan faktörünün önemiyle sosyal, kültürel ve siyasal açıdan sanayi toplumunun ötesine taşıyan bir gelişme olarak tanımlanabilir.³ Bilgi toplumu kavramının birçok aktör tarafından kullanıldığını ve kavrama bu aktörler tarafından yeni anlam-

2 Michael Gibbons, v.d., *The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Comtemporary Societies*, Sage Publications, London, 1994, s.3-8.

3 Yenal Ünal, "Bilgi Toplumunun Tarihçesi", *Tarih Okulu*, 5, 2009, s.126.

lar yüklendiğini vurgulayan Webster,⁴ onu tam anlamıyla anlamak için farklı boyutlarını ayrı ayrı değerlendirmek gerektiğini belirtmektedir. Bu boyutlar; teknolojik, ekonomik, mesleki, uzaysal ve kültürelidir. Kavramın teknolojik boyutu daha çok bir ülkenin internet ve bilgi teknolojilerine internet ve bilgi teknolojilerine adaptasyon kapasitesine dayandırılmıştır. Bun göre, ülkenin sahip olduğu internet ve iletişim alt yapısı ve bu alanlarda sunduğu hizmet kapasitesi ülkenin bilgi toplumunu yakalayabilmesinin temel faktörleridir.

Ekonomik boyutu, ülke ekonomisi içinde ya da gayri safi milli hasılda, bilgi ve hizmet temelli sektörlerden elde edilen gelirlerin artmasını odak almaktadır. Bu boyutu Bell,⁵ post-endüstriyel toplum içerisinde ele almıştır. İngiltere’de Sanayi Devrimi öncesi ve sonrası şeklinde ele aldığı ve buna bağlı olarak endüstrileşme öncesi ve sonrası olarak ayırdığı toplumu inceleyen Bell,⁶ post-endüstriyel toplum olarak tanımladığı toplumda, artık kas gücü değil, bilginin önemli olduğunu vurgulamış ve bunu ekonomi üzerinden incelemiştir. Castells de⁷ benzer şekilde, bilgi toplumunu endüstri devriminden sonra devrim niteliğindeki yapısal ve teknolojik gelişmelerden sonra ortaya çıkan “endüstriyel toplum” gibi bilgi ve internet teknolojilerin yaşamın her evresine etki ettiği toplumu “bilgi toplumu” (*informational society*) olarak isimlendirmenin uygun olacağı görüşündedir. Lax⁸, bilgi toplumunun ekonomik boyutunu küreselleşme ve ticaret ağları açısından ele almış ve bilgi toplumunun küçük ve hibrid üreticilere de teknolojinin avantajlarıyla gelişme ve iş yapma fırsatı verirken, büyük ticari işletmelerin rekabet gücünü düşürdüğü için onlara olumsuz etkide bulunduğunu vurgulamıştır. Diğer yandan kamu hizmetlerinin sunulmasında, bilgi toplumuyla birlikte gelişen bir kavram olan e-devlet de günden güne artan fonksiyonlarıyla hem insanların hem de kamu kurumlarının hayatını önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır.⁹

4 Frank Webster, *Theories Of The Information Society*, Routledge, UK, 2006, s.8.

5 Daniel Bell, *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*, Basic Books, US, 1999, s.y.

6 Bell, 1999.

7 Manuel Castells, *Critical Education in The New Information Age*, Rowman & Littlefield, Maryland, 1999, s.37.

8 Stephen Lax, *Access Denied in the Information Age*, Palgrave Macmillan, New York, 2001, s.34.

9 Yıldız, Mete, Öktem, M., Kemal, Bensghir, Kaya Turksel, *The Adoption Process of Free & Open Source Software (FOSS) in Turkish Public Organizations*, Information Science Reference, New York, 2011, s.149.

Webster'in¹⁰ ele aldığı uzaysal boyut, bilgi toplumunda gelişerek çoğalan bilgi ağlarını ifade etmektedir. İnternet ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte farklı lokasyonlardaki farklı bireyler zaman ve mekân fark etmeksizin oluşturdukları ağlar sayesinde bilgi üretmekte ve üretilen bu bilgileri birbirleriyle paylaşabilmektedir. Çalışmasında Amerika, Rusya ve Çin'i bilgi ağları çerçevesinde inceleyen Castells,¹¹ sosyal yapısı mikro elektronik araçlarla kurulan bilgi ve iletişim tabanlı ağlardan oluşan toplumu “bilgi ağı toplumu” olarak tanımlamaktadır. Uzaysal boyut, ortaya çıkan bilgi ağı toplumu sonucunda iş dünyası, akademik dünya, idari yönetimler ve daha birçok alanda sürekli gelişmeyi amaçlayan bilgi ağlarının zaman ve mekânın önüne geçerek son derece etkin bir hale gelmesini nitelemektedir. Webster'ın uzaysal boyutuna paralel olarak Albrechts ve Mandelbaum,¹² Habermas'ın kişiler arası dialog yaklaşımı ile Castells'in ağ toplumu yaklaşımı arasında ilişki kurarak, gelişmiş olan bilgi ağlarının sadece resmi ve çıkara dayalı ilişkiler değil, aynı zamanda insanların günlük hayatının ve sosyal yaşamının bir parçası olduğunu vurgulamaktadırlar.

Bilgi toplumunun ‘*en fazla gözle görülen fakat en az ölçümlenebilen boyutu olan*’ kültürel boyutunu ele alan Webster¹³ (2006: 19), özellikle televizyon, akıllı telefon, bilgisayar ve gazete gibi kitle iletişim araçları ile insanlara yansıtılan bilginin yoğunluğuna dikkat çekmektedir. Söz konusu bilgi yoğunluğu, bilgi toplumundaki insan hayatını sembollere indirgemektedir. Örneğin, giyim modası ve moda bilgisi doğrultusunda belirli bir giyime sahip olan insan, etrafına hakkındaki bu entelektüel bilgiyi yansıtmaktadır. Bireyin giydiği giysiler sahip olduğu moda bilgisinin ve yansıttığı tarzın sembolleridir. Webster,¹⁴ bilgi toplumunun beraberinde getirdiği kültürel değişimi örnekte betimlenmeye çalışıldığı üzere toplum yaşamının sembolleşmesine dayandırmaktadır. İnsan yaşamında var olan bilgi yoğunluğu nedeniyle, bilgiler sembollerin ardına sıkıştırılmakta ve insanlara semboller aracılığıyla hatırlatılmakta ya da karşılıklarına çıkarılmaktadır. Webster¹⁵ bilgi toplumunun doğurduğu “yeni bir sınıf” olarak nitelediği “bilgi emekçileri” arasında akademisyenler dâhil han-

10 Webster, a.g.k, 2006, s.14.

11 Manuel Castells, The Network Society. A Cross-Cultural Perspective, Edward Elgar, Massachusetts, 2004, s.3.

12 Louis Albrechts ve Seymour J. Mandelbaum, The Network Society: A New Context For Planning, Routledge, London, 2007, s.15.

13 Webster, a.g.k., 2006, s.19.

14 Webster, a.g.k., 2006, s.14.

15 Webster, a.g.k., 2006, s.14.

gi meslek gruplarının alınması gerektiği konusunda açık olmasa da özellikle akademisyenlerin bu sınıfın yenilenen yüzleri olduğu düşünülmektedir. Bu kabul doğrultusunda bilgi toplumunun bir uzantısı olan dijital kütüphaneler ve büyük oranda akademisyenlerin bilimsel üretimleriyle ölçülen üniversite başarısı arasındaki ilişki analiz edilmeye çalışılacaktır.

Çalışmada bilgi toplumu, onunla bağlantılı alt kavramlar olan fakat yine onu niteleyen dijital çağ, bilgi çağı, ağ toplumu gibi kavramlarla birlikte kullanılacaktır. Farklı kaynaklarda bunlar gibi farklı isimlerde kullanılan¹⁶¹⁷¹⁸ (Webster, 2014; Fourie ve Dowell, 2002; Castells, 2004) kavramların her biri, içinde bulunulan dönemi yansıtmaktadır. Bunlardaki en belirgin fark ise içinde bulunulan dönemin hangi çerçeveden ele alındığıdır. Örneğin bilgi toplumu daha çok bu çağdaki bilgi üzerine olan sosyal bir yapıyı nitelerken, konunun dijital boyutu ve oluşan ağlar bunun bir uzantısı olarak görülmelidir. Diğer yandan içinde bulunulan dönem dijital çağ olarak adlandırıldığında, öncelikle gelişen teknolojilere bağlı dijitalleşme ve sonrasında buna bağlı olarak dönüşen sosyal yapı; yani bilgi toplumu düşünülebilir. Görüldüğü üzere kavramlar birbirleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Çalışmada kullanılan söz konusu kavramların anlamları bu minvalde tasarlanmıştır.

1.1. Türkiye’de Bilgi Toplumunda Kamu Yönetimi Eğitimi

Kamu yönetimi eğitimi, kamu sektöründe kariyer olanaklarının yanı sıra öğrencilere Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve özel sektör gibi politika üretim sürecinde aktör olarak yer alan diğer alanlarda da teorik bilgi sağlama-sı açısından önemli bir eğitimidir. Dünya’da ve Türkiye’de Kamu Yönetimi, Kamu Politikası, Yönetim Bilimleri, Kentleşme, Çevre Yönetimi gibi çeşitli odak alanlarında, doğrudan ya da dolaylı olarak kamu yönetimi eğitimi, lisans ve lisansüstü derecelerde verilmektedir. İçinde bulunulan dönemde hüküm süren ve Bilgi Toplumu olarak adlandırılan toplum yapısında, kamu yönetimi eğitiminin içinde bulunduğu durum ve gelecekte izleyeceği çizgi, bürokrasi-de yer alacak olan memurların, kamu politikası üretim sürecinde yer alacak olan aktörlerin ve kamu yönetimi disiplini içerisinde yer alacak olan akademisyenlerin niteliğinde etkiye sahip olacaktır. Bu minvalde, kamu yönetimi eğitiminin bilgi toplumunda gelişmesi, etkinlik ve verimliliğinin artması ülke yönetimleri açısından da önem arz etmektedir.

16 Webster, a.g.k., 2006.

17 Denise K. Fourie ve David R. Dowell, Libraries in the Information Age, Libraries Unlimited, USA, 2002.

18 Castells, a.g.k., 2004.

Kimi yazarlarca üniversite ve ülkesel kalkınma bağıntısı kurulmakta, neredeyse bir anlamda düşünülmektedir. Morgan ve arkadaşları¹⁹ Amerika'daki üniversitelerin ülkenin gelişmesine olan etkilerini inceledikleri çalışmalarında, ülkenin gelişmesinin temellerinden birinin bilim ve teknoloji olduğunu savunmuşlardır. Bu bağlamda üniversiteler, bilim ve teknolojinin üreticileri olarak ülke kalkınmasında çok önemli rol oynamaktadır. Söz konusu rol özellikle daha az gelişmiş ülkelerde belirginleşmektedir. Bu bağlamda, yazarların ortaya koydukları modellerle birlikte üniversitelerin uluslararası anlamda bilim ve teknoloji programları temelinde oluşturacakları öğrenci değişimi gibi işbirlikleri ülkelerin gelişimine katkıda bulunacaktır. Çalışmalarında bu yönde yapılan uygulama örneklerine yer veren yazarlar, üniversitelerin ülkesel kalkınmada gelecekte alacakları rolleri de tartışmışlardır. Buna göre üniversitelerin gelecekte kurumların yapılandırılmasında, ulusal araştırma ve kalkınmada, sanayi-üniversite, kamu kurumları-üniversite gibi işbirliği programlarında etkin olacağı öngörülmüştür. Çalışmanın yapıldığı yıl 1979'dan bu yana gelen dönem düşünüldüğünde, söz konusu gelecek senaryolarının gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Amerika üniversiteleri ile Türkiye dâhil birçok ülke üniversiteleri arasında öğrenci değişim programları uygulanmakta, bu öğrenciler aldıkları eğitimin çıktılarını kendi ülkelerinin kalkınmasında kullanmakta, üniversiteler özel, sanayi ve kamu kurumlarıyla işbirlikleri yapmakta, bilimsel ve teknolojik geliştirmelerle ülkelerin kalınmasına önemli katkıda bulunmaktadır.

Kamun yönetimi eğitimindeki sorunlardan birine Gibbon²⁰ henüz 20. yüzyılın başında değinmiştir. Ona göre, konularına ya da uzmanlık alanlarına ayrılmamış bir kamu yönetimi eğitimi standartlaşmış, tekdüzeleşmiş, genel ve ortaya çıkaracağı kamu yöneticilerinin kendilerine has liderlik özelliklerini ve yaratıcılıkların engelleyecek bir sistemi ortaya koymaktadır. Diğer yandan yeni ve genç kamu yöneticilerinin, ortaya çıkan kamusal problemlere bakır bir gözle bakarak kökleşmiş devletlerin belki de birçok komite ve meclis tartışmasından sonra alabilecekleri doğru kararları alabilmelerini engellemektedir. Bu görüşe paralel olarak Hall,²¹ kamu yönetimi eğitiminin gelişmesi ve profesyonelleşmesine bağlı olarak kamu yönetimi ve kamu politikası alanlarının teori ve pratikte gelişip karmaşıklaştığını belirtirken, lisans ve lisansüstü

19 Robert P. Morgan, Ellen E. Irons, Eduardo A. Perez, Science and Technology for Development. The Role of U.S. Universities, Pergamon Press, New York, 1979, s.y.

20 I. G. Gibbon, "The Teaching of Public Administration in U.S.A.", The Journal of Public Administration, 1. 1. 1923, s.41.

21 Michael Hall, Knowledge Transfer and Teaching Public Administration: the Academy Model, Teaching Public Administration, 2015, s.12.

seviyelerde verilen kamu yönetimi derslerinin yeterince ayrıntılı olmadığını vurgulamaktadır. Söz konusu eğitim seviyelerinde alınacak derslerin daha nitelikli olabilmesi açısından ve “kamu hizmeti odaklı düşünen bireyler” yetiştirilebilmesi için kamu yönetiminin ilgilendiği konular olan sosyoloji, matematik, ekonomi, hukuk gibi derslerin alt yapılarının üniversite öncesi eğitimde (lise, ortaokul gibi) verilebileceğini savunmaktadır.

Altan ve arkadaşlarının²² çalışmalarında aktardıkları üzere, kamu yönetimi eğitiminin başlangıcının, dünyada 1800’lü yılların son çeyreğinde, kamu personel alımlarında kayırmacılığı önlemek adına çıkarılan “Pendleton Yasası” ile Woodrow Wilson’un 1887 yılında yazdığı ve kamu yönetimini ayrı bir disiplin olarak incelenmesi gerektiğine vurgu yapan “İdarenin İncelenmesi” isimli makalesiyle gerçekleştiği söylenebilmektedir. Türkiye’de ise kamu yönetimi eğitiminin Tanzimat’la birlikte başlamasına rağmen, kökenleri çok öncesine dayanmaktadır. Osmanlıda Enderun Mektebi’nin yanı sıra Bâb-ı Ali Mektebi ve Bâb-1, Defterdari Mektebi, Tanzimat’tan sonra ise Tanzimat’tan sonra, modern bürokrasiye eleman yetiştiren Mekteb-i Sultani (Galatasaray) ve Mekteb-i Fünun-ı Mülkiye açılmış, Mülkiye Mektebi 1877’de Mekteb-i Mülkiye-i Şahane ismini alarak yükseköğretim yapan bir kurum haline ve 1908 yılında ismindeki “Şahane” kelimesi çıkartılarak Mekteb-i Mülkiye ismine kavuşmuştur.²³⁻²⁴ 1952 yılında ise Türkiye ile Ortadoğu bölgesine daha ileri eğitim olanakları sunacak bir kamu yönetimi enstitüsü ve reformu olan Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) kurulmuştur.²⁵

Ömürgönülşen,²⁶ Türkiye’deki kamu yönetimi eğitimini dönemsel olarak üçe ayırmaktadır. Söz konusu dönemler Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) Kurulmasından Önceki Dönem, YÖK’ün Kurulması İle Birlikte Başlayan Dönem ile Gelişmekte Olan ve Yeni Kurulan Üniversitelerle Kamu Yönetimi Öğretiminin Yurt Çapında Yaygınlaştığı Dönem şeklindedir. Yazarın çalışmasında yer aldığı üzere, YÖK öncesi dönemde özellikle İçişleri Bakanlığı, An-

22 Yakup Altan, Uysal Kerman, Mehmet Aktel, “Kamu Yönetiminde Lisans Öğretimi: Kamu Yönetimi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma”, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20, 2009, s.228.

23 Altan, v.d., a.g.k., s.229.

24 Hall, a.g.k., s.2.

25 Volkan Göçoğlu, “Türkiye’de Cumhuriyetin İlanından Sonra Gerçekleştirilen Çeşitli Kamu Yönetimi Reform Çabalarının Kurumsallaşma Kuramı Bağlamında Değerlendirilmesi”, Akademik Bakış, 48, 2015, s.493.

26 Uğur Ömürgönülşen, “Türkiye’de Lisans Düzeyi Kamu Yönetimi. Öğretiminde Yakın Dönemde Yaşanan Gelişmeler: Mevcut Durum, Sorun Alanları ve Gelişme. Eğilimleri”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65, 3, 2010, s.126-127.

kara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü gibi kurumsal yapıların yanı sıra Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi (AİTİA) ve İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi (İİTİA) gibi isimlerde kurulan üniversite benzeri kuruluşlarda kamu yönetimi eğitimi verilmiştir. YÖK'ün kurulması ile birlikte yapılan düzenlemeler sonucu AİTİA ve İİTİA gibi akademiler birleştirilmiş, Boğaziçi, Dokuz Eylül, Gazi, Hacettepe, İnönü, Marmara, ODTÜ ve Uludağ Üniversitelerinde Kamu Yönetimi Bölümleri açılmıştır. Gelişmekte Olan ve Yeni Kurulan Üniversitelerle Kamu Yönetimi Öğretiminin Yurt Çapında Yaygınlaştığı Dönem olan 1990 yılları ve sonrasındaki dönemde Türkiye'de birçok üniversitede kamu yönetimi bölümü açılmış ve eğitime başlamıştır. Ömürgönülşen,²⁷ kamu yönetimi eğitiminin geleceğinin devletin küçülme politikaları, bu politikalarla bağlantılı olarak Avrupa Birliğine katılım süreci gibi nedenler dolayısıyla tehlikede olabileceğini tartışmaktadır. Ona göre, özellikle istihdam piyasasını takip eden vakıf üniversitelerinde açılan kamu yönetimi bölümlerin isimlerinin yalnızca "Siyaset Bilimi" ya da "Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi" şeklinde değiştiriliyor olması ve bu bölümlerin hukuk temelli derslerden arındırılarak; biraz da bölüm mezunlarının iş sınavlarındaki başarılarını artırmak adına iktisat dersleriyle harmanlanması gibi gelişmeler disiplinin geleceği açısından tehlikeli görülebilecektir.

Kamu yönetimi disiplininin geleceğini tehlikede gören yazarların yanı sıra, bu konuda daha iyimser görüşleri olan yazarlar da bulunmaktadır. ABD kaynaklı kamu yönetimi kitapları yazarlarından Nicolas Henry²⁸ işletme bölümleri yerine kamu yönetimi bilimine yönelik yükseköğrenime ilginin artacağı yönünde ipuçlarına değinmektedir. Bu yöndeki öngörünün temelleri, vatandaşların ve toplumun taleplerine dayanmaktadır. Yazara göre, içinde bulunulan dönemde vatandaşların ülke yönetimi üzerine fikirleri ve yönetime etki istekleri artmış; demokrasi, neredeyse tüm ülkelerde konuşulan, tartışılan ve uygulanmaya çabalanan bir sistem haline gelmiştir. Bunlara ek olarak vatandaşların kamu yararı ve insani değerlere karşı olan duyarlılığı da gelişmiştir. Miller ve Fox²⁹ da toplumun değerlere yönelimi ve bu yönelimin kamu yönetimi disiplini açısından oluşturduğu anlayış ve bakış farklılıklarını postmodernizm üzerinden okumuşlardır. Henry'e paralel olarak demokrasi, kamu yararı, bireysel değerler gibi yeni odak konularının kamu yönetiminde

27 Ömürgönülşen, a.g.k., s.155-159.

28 Nicolas Henry, Public Administration and Public Affairs, Pearson, 10.bsk. New Jersey, 2007, s.11-12.

29 Miiller Hugh T. ve Charles J. Fox, Postmodern Public Administration, M.E. Sharpe Inc., ABD, 2007, s.9.

özellikle “medya çağı”nda zirveye ulaştığını vurgulamışlardır. Bu gelişim ve değişime paralel olarak kamu yönetimi disiplini de onların ilgisini çekecek yegâne disiplin olacaktır. Zira işletme, iktisat ve ekonomi gibi disiplinler, sözü edilen değerlerden daha çok, kârlılık üzerine kurulmuş ve rasyonalite çizgisinden ayrılmamayı ilke edinmiş disiplinlerdir. “Değerleri” ön planda tutan paradigma ve tartışmaları son yıllarda sıkı bir şekilde mercek altına alan kamu yönetimi disiplini, bu yönüyle geleceği tehlikede olan bir disiplin değil, aksine geleceğin disiplini olarak görülmektedir.

Bunbury,³⁰ kamu yönetimi eğitimi alacak olan bir bireyin derslerde hem kamu yönetiminin ve sınırlarının ne olduğunu anlatan hem de kamu yöneticisinin ilgili olması beklenen alanlar hakkında donanımına sahip olabileceği dersleri alması gerektiğini belirtmektedir. Kamu yönetimi eğitiminde yer verilmesi gereken konular da bu ikili ayrıma dayanmalıdır.

Yukarıda anlatılan yönde bir kamu yönetimi eğitimi iyileştirme ve geliştirme şekli daha çok girdi odaklı olarak düşünülebilir. Ders müfredatı, kaynaklar, eğitimdeki konu dağılımları, öğrenci sayısı ve akademisyen sayısı, kamu yönetimi eğitiminin girdileridir. Çıktıları ise yazılan kitaplar, makaleler, yapılan bilimsel araştırmalar ve yetişen öğrencilerin kalitesidir. Söz konusu bilimsel yayınlar kamu yönetimi eğitimi döngüsünde bir girdi olarak (kaynaklar şeklinde) yeniden rol alacaklardır. Diğer yandan bu disiplin içinde eğitim gören öğrencilerden bazıları da akademik kariyerlerine devam edecek ve gelecekte, disiplinde eğitim verecek akademisyenler olacaklardır.

Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemde, bilginin üretim şekli değişmiştir. Gibbons ve arkadaşları,³¹ bilginin yeni üretim biçimini ele aldıkları çalışmalarında, bilginin yeni üretim modelini *model 2*, eski üretim biçimini ise *model 1* olarak isimlendirmişlerdir. Model 1’deki bilgi üretimi biçimi keşifler ve buluşlar üzerinden değerlendirilebilir. Bu modeldeki bilgi üretimi biçimi daha çok çeşitli mühendislik bilimlerinin ortaya koyduğu buluşlar ve uygulamalar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bilgi, bir disiplinin uygulamasından üretilmektedir ancak bu disiplin tekildir, uygulama ise tek bir merkezden ve homojendir. Uygulamanın içeriğinden çok, yöntemi ve sonucu önemlidir. Model 2’de ise uygulamanın tüm içeriği önemlidir. Söz konusu içerik multidisipliner bir şekilde ele alınır. Uygulama kısmı ise heterojendir. Burada farklı uzmanlık alanlarının katılımıyla bilgi üretilir. Örneğin bilgi artık sade-

30 Henry Bunbury, “The Teaching of Public Administration in the Universities”, *Journal of Public Administration*, 12, 2, 1934, s.128.

31 Camille Limoges Gibbons v.d., *The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies*, Sage Publications, London, 1994, s.3-8.

ce üniversitelerde üretilmez; internette, networklerde, düşünce kuruluşlarında da bilgi üretilebilir. Bu, *kurumsal ayrışma* olarak isimlendirilir. Buna bağlı olarak bilginin sorumluluğu sadece belirli odaklara ait değildir ve bilgi sadece hedef aldığı kitleyi ilgilendirmez. Model 2’de bilgi, sosyal sorumluluk gerektirir. Gelenen dönemde de bilginin önem kazanan özelliği kamu yararına dayanması olmuştur. Son olarak Model 2’de, Model 1’de olduğu gibi bilginin kalitesine onu üretenin meslektaşları ya da akranları karar vermemektedir. Bahsi geçen heterojen olma biçimi burada da ortaya çıkmaktadır. Bilginin kalitesine üretim uygulamasındaki içeriğe katılım sağlamış olan tüm aktörler ve bilginin yansıdığı toplum karar vermektedir. Model 2 olarak isimlendirilen bilgi üretimi sürecinde dijital kütüphaneler de birer aktör sayılabilecektir. Uygulamadaki içeriğin beslenmesinde, multidisipliner bir katılımın sağlanmasında, bilgiye erişim önemli rol oynamaktadır. Buna paralel olarak bilgi toplumunun bir çıktısı olan dijital kütüphaneler sayesinde bilgi, sadece kütüphanelerin bulunduğu üniversitedeki öğrencilerin ulaşabileceği bilgi değildir. Bilgiye farklı kaynaklardan ulaşımın kolaylığı, üretilcek bilginin içeriğinin farklı disiplinler süzgecinden geçmesini de kolaylaştıracaktır.

ABD’de 1970’lerde kurulan enformasyon teknolojileri, günümüzde ABD toplumunun yeni üretim, iletişim, yönetim ve yaşam biçimlerine sahip olmasında etkili olduğu gibi bu teknolojilerin ülkeler arası yayılımı ile değişimler küresel bazda toplumlara etkilemektedir.³² Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması ile bilgiye ulaşmak kolaylaşmakta ve bilgi toplumu ifadesi somutlaşmaktadır. Bilgi toplumunun ulaşımında duvarlarla çevrili binaların değil, bilgiye erişimin artması en önemli itenek olmaktadır.³³

Morgan ve arkadaşları (1979) Amerika’daki üniversitelerin ülkenin gelişmesine olan etkilerini inceledikleri çalışmalarında, ülkenin gelişmesinin temellerinden birinin bilim ve teknoloji olduğunu savunmuşlardır. Bu bağlamda üniversiteler, bilim ve teknolojinin üreticileri olarak ülke kalkınmasında çok önemli rol oynamaktadır. Söz konusu rol özellikle daha az gelişmiş ülkelerde belirginleşmektedir. Bu bağlamda, yazarların ortaya koydukları modelle birlikte üniversitelerin uluslararası anlamda bilim ve teknoloji programları temelinde oluşturacakları öğrenci değişimi gibi işbirlikleri ülkelerin gelişimine katkıda bulunacaktır. Çalışmalarında bu yönde yapılan uygulama örneklerine yer veren yazarlar, üniversitelerin ülkesel kalkınmada gelecekte alacakları rolleri de tartışmışlardır. Buna göre üniversitelerin gelecekte kurumların yapı-

32 Manuel Castells, Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, Ağ Toplumunun Yükselişi, 1, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008, s.6.

33 Refik Balay, “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37, 2, 2004, s.69.

landırılmasında, ulusal araştırma ve kalkınmada, sanayi-üniversite, kamu kurumları-üniversite gibi işbirliği programlarında etkin olacağı öngörülmüştür.

Keres ve Pimenta,³⁴ yükseköğretimde dijital çağda (ki bu da bir bilgi toplumu yansımasıdır) elde edilen eğitim araçlarını e-öğrenme sistemleri, teknik sistemler, yönetim sistemleri ve eğitim sistemleri olarak sınıflandırmaktadır. E-öğrenme sistemleri, e-mail, forumlar, sohbet odaları gibi çeşitli araçlar kullanılan ve eğitim sürecini hem yönetsel hem de pedagojik olarak idare eden uyumlanmış öğrenme sistemlerine (*belended-learning systems*) genel olarak verilen isimdir.³⁵ Teknik sistemler ise kaynaklardan ve iletişim araçlarından oluşan sanal sistemlerdir. Bu sistemler kaynakları, iletişim araçlarıyla eğitim alan bireylere görsel, işitsel ve dahi dokunsal olarak bilgi aktarımı yapan sistemlerdir. Yönetim sistemleri, öğrenci yönetimi, aktivite yönetimi, içerik yönetimi, profil ve görüntüleme yönetimi olmak üzere alt alanlara ayrılmaktadır. Son olarak eğitim sistemleri, öğrenme kuramları tabanlı olarak bireysel form ve içerikleri destekleyen model ve metodolojileri içeren sistemlerdir.

Bu çalışmanın odak konusu; Keres ve Pimenta'nın³⁶ "teknik sistemler" başlığı altında incelediği, belirli bir alana ilişkin e-öğrenme ve eğitim materyallerini (kaynaklarını) ile bu materyalleri ilgili kullanıcılara sunan dijital ortamı sunan sistemlerden biri olan dijital kütüphanelerdir. Bir sonraki başlık altında dijital kütüphaneleri öğrenme ve eğitim alanında bilgi toplumunda geldiği nokta ele alınacak ve geline bu noktanın kamu yönetimi eğitimine sağladığı katkılar tartışılacaktır.

1.2. Bilgi Toplumunun Bir Ürünü Olarak Dijital Kütüphaneler

Dijital kütüphaneler, bünyesinde uzman personele ve dijital bilgi kaynaklarına sahip, bu kaynakların kalıcılığını sağlayarak onları koruyan ve sayısını artıran, onları ekonomik bir şekilde dağıtarak belirli bir topluluğa ya da topluluklara entelektüel bilgiye erişim imkânı sunan organizasyonlardır.³⁷ Licklider (1965), kütüphaneler konusunda ilk öngöründe bulunanlardan biri olarak,

34 Paula Peres ve Pedro Pimenta, "MIPO Model: A Framework to Help the Integration of Web Technologies at the Higher Education", *Adult Learning in The Digital Age*, Information Science Reference, 2010, s. 89-107.

35 Babaoglu, Cenay ve Öktem M. Kemal, *Examining e-Learning Programs in Turkish Higher Education System, Optimizing Open and Distance Learning in Higher Education Institutions* (Ed. Umesh Chandra Pandey ve Verlaxmi Indrakanti), Hersey: IGI.

36 Keres ve Pimenta, a.g.k., s.89-107.

37 George Macgregor, "Introduction To A Special Issue On Digital Libraries And The Semantic Web: Context, Applications and Research", *Library Review*, 2008, s. 173.

bundan elli yıl önce; kütüphanelerin gelecekte çok yenilikçi ve farklılaşmış bir yapıya sahip kurumlar olacağını belirtmiştir.³⁸

İnternet teknolojisinin gelişmesi ile birlikte özellikle 1990'lı yıllardan itibaren kütüphaneler, büyük bir değişim göstermiştir. İnternet veri tabanlarına eklenen kaynaklar aracılığıyla kütüphanelerin zenginliği, artık sadece sahip oldukları fiziksel yayınlarla değil, sahip oldukları ulaşılabilir kaynaklarla ölçülmeye başlanmıştır. Bu gelişme, hacimleri, kitap ve raf kapasiteleri ne büyüklükte olursa olsun, tüm kütüphanelerin kendi rollerini yeniden tanımlarına vesile olmuştur.³⁹ Dijital kütüphanelerin ortaya çıkması ve hızla gelişmesindeki nedenlerin başlıcaları; ulusal ve kültürel mirasın kayıt altında tutulması, basılı şekilde üretilen bilgilerin yedeklenerek korunması, kâğıt, belge ve depolama maliyetinin azaltılması, kurumsal içerik çözümlerinin uygulanabilmesi,⁴⁰ daha etkin bir kullanım ile kaynakların insanlar tarafından daha kolay ulaşılabilir halde gelmesidir.

Eğitimciler ve öğrenciler açısından öğrenme şekillerinin teknolojinin gelişimi ile birlikte değişerek farklı formlar kazandığını Goldfarb⁴¹ (1999: 98) henüz iki binli yıllara geçmeden vurgulamıştır. Bu geçiş aşamasında, bilginin tüm öğrencilere nasıl eşit bir şekilde yayılabileceğini, gereken teknoloji için okulların nereden finans kaynağı bulacağını, eğitimcilerin ve öğrencilerin bu teknolojiyi kullanmak için nasıl eğitileceğini ve hayal edilenin ötesinde, okulların öğrencilerin dünyaya bakış açılarının nasıl değiştirebileceğini sorgulamaktadır.⁴² Bu bağlamda, bilgiye ulaşılabilirlik açısından bir devrim niteliğine sahip dijital kütüphaneler, bilginin dağıtımını konusunda fırsat eşitliğinin sağlanmasına da katkı sağlamaktadır. Kütüphanelere gitmeden kaynaklara ulaşım imkânı sağlayan dijital kütüphaneler, buldukları yerin sınırlarını aşarak internet üzerinden tüm kullanıcılara hizmet verebilmektedir. Hizmet kapasitelerini sahip oldukları kaynaklar bazında sürekli artırmaya gayret eden dijital kütüphaneler ellerinde basılı olan kaynakları dijitalle çevirme ya da ya-

38 Tefko Saracevic, "Digital Library Evaluation: Toward an Evolution of Concepts", *Library Trends*, 49, 3, 2000, s.350.

39 Denise K. Fourie ve David R. Dowell, *Libraries in the Information Age: An Introduction and Career Exploration*. Greenwood Village, Colorado, 2002, s.1.

40 Bülent Yılmaz, "Dijital Kütüphane Becerileri Konusunda Türkiye'de Durum: Access IT Projesi Çerçevesinde Bir Değerlendirme", *Türk Kütüphaneciliği*, 25, 1, 2011, s.119.

41 Goldfarb, "Learning in a Technological Context", *Learning and Libraries in Information Age*. Englewood, Colorado, 1999, s. 98.

42 Goldfarb, a.g.k., s.119.

zarları dijital yayın yapmaya teşvik etme gibi politikalar uygulayarak⁴³ bün-yelerindeki erişilebilir kaynak sayısını çoğaltmaktadır.

Dijital kütüphaneler, bilgiyi dağıtmanın yanında farklı disiplinleri bir araya getirerek multidisipliner bir etkileşim ortamı sağlamaktadır. Yapılan araştırma ve oluşturulan dokümanların kolay bir şekilde elektronik ortamda dağıtılmasını ve bu dokümanlara kolayca ulaşılmasını sağlayarak bilimin gelişmesine de katkıda bulunmaktadır. Böylece araştırmacılar birbirlerinin çalışmalarını daha kolay takip ederek ilgili çalışmalar üzerine kendi çalışmalarını eklemleyebilmektedirler.

Türkiye’de dijital kütüphanelerin oluşması ve hızla yayılmaya başlaması da son 25 yıllık süreçte, internet teknolojilerinin gelişmesine paralel bir şekilde olmuştur. Kitap ve dergilerin basılı kopyalanmasının yanında, dijital kopyalarının da basılarak piyasaya sürülmesi ve yurt dışı dijital kaynakların yerli kütüphanelerin kaynaklarına dâhil edilmesi yöntemleriyle dijital kütüphaneler gelişmiştir (Kazancı, 2010).

Sonraki bölümde, üniversite dijital-kütüphanelerinin/ kamu yönetimi kapsamında sunduğu e-kütüphane hizmetleri üzerine yapılan araştırmaya yer verilmektedir.

2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın bu bölümünde, çalışma içerisinde belirtilecek olan bir sistematığe göre seçilen üniversitelerin dijital kütüphaneleri üzerinde ve içerik analizi⁴⁴ yöntemi kullanılarak yapılan bir araştırmaya yer verilecektir.

Araştırmada değerlendirilecek olan “üniversitelerin akademik performansı ve e-kaynak/veri tabanı ilişkisi” kamu yönetimi disiplini üzerinden gerçekleştirilmektedir. Yapılan tüm analiz ve yorumlar bu disiplin üzerinden düşünülmüştür. Diğer yandan üniversitelerin temel alınan başarı sırası “genel akademik performans” üzerinden alınabildiği için bu analiz ve yorumları diğer bölümlere genellemek de mümkündür. Ancak aşağıda yöntemi anlatılacak olan araştırmada, çalışma grubunda yer alan üniversiteler Kamu Yönetimi ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünü bünyesinde bulunduran üniversiteler olduğu için analiz ve yorumları önerilen disiplin çerçevesinden algılamak daha yararlı olacaktır.

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye’de üniversite akademik performans-

43 William Arms, Digital Libraries, MIT Press, USA, 2000, s.58.

44 Murat Özdemir, “Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11, 1, 2010, s.335.

larını etkileyen bir değişken olarak dijital kütüphaneler incelenecektir. Araştırmanın amacı Türkiye’de yer alan üniversitelerin akademik başarılarında dijital kütüphanelerin bir etkisinin olup olmadığını, kamu yönetimi disiplini perspektifinden ortaya çıkarabilmektir. Çalışmanın hipotezi doğrultusunda, kamu yönetimi ile ilgili elektronik bilimsel kaynakların girdi ve aynı zamanda bir çıktı olarak kamu yönetimi eğitimine, üniversitelerdeki akademisyenlerin akademik performansına ve dolayısıyla da üniversitelerin akademik başarısına katkı sağladığı kabul edilmiştir. Araştırma, kamu yönetiminde yeni bir çalışma alanı sayılabilecek bilgi toplumu ve bilgi toplumunun uzantısı olarak dijital kütüphanelerin üniversite akademik performansına etkisi üzerine fikir edinmeyi ve söz konusu hipotezin doğrulanabilirliğine dair ipuçlarını keşfetmeyi amaçlamakla birlikte bir genelleme iddiası taşımamaktadır.

Araştırmada öncelikle çalışma grubuna alınacak olan üniversiteler belirlenmiştir. Belirleme yapılırken Türkiye’de üniversite akademik performansları üzerine yıllar bazında değerlendirme yapan ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Enformatik Enstitüsü bünyesinde yer alan University Ranking by Academic Performance (URAP)’ın⁴⁵ yaptığı “Türkiye’deki Devlet ve Vakıf Üniversiteleri” temelindeki 2017-2018 yılı sıralaması kullanılmıştır. Üniversitelerin genel sıralamasında kullanılan 9 kriter aşağıdaki şekilde belirlenmektedir (URAP, 2018):

Tablo 1: Üniversitelerin genel sıralamasında kullanılan kriterler.

T	Kriter	Amaç	Kaynak	Açıklama
1	Makale Sayısı	Araştırma	InCites2	2016 yılına ait SCI, SSCI ve AHCI taramalarına giren makale sayısı
2	Öğretim Üyesi Başına Düşen Makale Sayısı	Araştırma	InCites2 ve YÖK1	2016 yılına ait SCI, SSCI ve AHCI taramalarına giren makale sayısı / 2016-2017 yılı Öğretim Üyesi Sayısı
3	Atıf Sayısı	Araştırma	InCites2	2012-2016 yılları arasında alınan toplam atıf sayısı

45 URAP Araştırma Laboratuvarı 2009 yılından buyana Türkiye’deki üniversiteleri akademik performanslarına göre sıralamaktadır. Türkiye sıralamasında, Web of Science/ InCites gibi uluslararası kaynaklar ile YÖK’ün yayınladığı veriler kullanılmaktadır.

Tablo 1: devam

T	Kriter	Amaç	Kaynak	Açıklama
4	Öğretim Üyesi Başına Düşen Atıf Sayısı	Araştırma	InCites2 ve YÖK1	2012-2016 yılları arasında alınan toplam atıf sayısı / 2014 yılı Öğretim Üyesi Sayısı
5	Toplam Bilimsel Doküman Sayısı	Araştırma	InCites3	2012-2016 yılları arasında yapılan toplam yayın, tebliğ vb. sayısı
6	Öğretim Üyesi Başına Düşen Toplam Bilimsel Doküman Sayısı	Araştırma	InCites2 ve YÖK1	2012-2016 yılları arasında yapılan toplam yayın, tebliğ vb. sayısı / 2016-2017 yılı Öğretim Üyesi Sayısı
7	Doktora Öğrenci Sayısı	Eğitim ve Araştırma	YÖK1	2015-2016 Öğretim Yılı doktora öğrenci sayısı
8	Doktora Öğrenci Oranı	Eğitim ve Araştırma	YÖK1	2015-2016 Öğretim Yılı doktora öğrenci sayısı / aynı dönemdeki toplam öğrenci sayısı
9	Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Eğitim	YÖK1	2016-2017 Öğretim Yılı toplam öğrenci sayısı / 2016-2017 yılı Öğretim Üyesi Sayısı

Yukarıdaki tabloda belirtilen kriterler doğrultusunda yapılan sıralamada yer alan üniversiteler, araştırmanın amacı doğrultusunda daha iyi bir analiz yapılabilmesi için belirli bir yöntemle seçilmiştir. Söz konusu yöntemle göre; URAP'ın yayınladığı 2017-2018 listesinde akademik performanslarına göre sıralanan 35 vakıf ve 95 devlet üniversitesinden, aradaki farkı en net şekilde verebilmesi ve kolay bir analiz sağlaması adına listenin başında yer alan en başarılı 15 üniversite ile listenin en son sıralarında yer alan 18 (SBKY/ KY bölümlerini içeren üniversite sayısını en başarılı üniversiteler örneklemini eşitlemek dolayısıyla kıyaslanmanın daha net yapılabilmesi için bu listeye sıralama sistemi bozulmamak kaydıyla 3 üniversite daha eklenmiştir) üniversite araştırma grubuna dâhil edilmiştir. Yapılan sıralamada üniversitelerin puanları net puanlar yerine belirli bir aralıktaki puan grubuna (örneğin; 700-749) puanlara göre sıralanması sebebi ile küçük bir sıralama sorunu oluşmuştur. Bu yüzden araştırmacı tercihi ile aynı aralıkta bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinden, devlet üniversiteleri vakıf üniversitelerinin bir üst sırasına yazılmıştır. Listenin en başında bulunan (en başarılı) 15 üniversiteler ile en sonunda bulunan (en başarısız) 18 üniversitenin araştırma grubuna alınması-

nın nedeni, araştırmada odak alınacak olan dijital kütüphaneler ve içeriklerinin, üniversitelerin akademik başarısı ile olan ilişkilerini daha net görebilmektir. Dolayısıyla listede akademik performans değerlendirmesi yönünden aralarında en büyük fark olan üniversiteler incelemeye alınmıştır.

Diğer bir kriter olarak ise yine araştırmanın odak aldığı “kamu yönetimi” disiplini temelinde, fakültelerinde Kamu Yönetimi ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinde eğitim veren üniversiteler seçilmiştir. Aşağıda URAP’ın listesinde akademik performansı en yüksek olarak belirlenen 15 üniversite ile bu üniversitelerin Kamu Yönetimi ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerini içerip içermediklerini gösteren tablo yer almaktadır. Vakıf üniversiteleri yanlarında “(V)” ibaresi ile gösterilmiştir.

Tablo 2: URAP sıralamasına göre akademik performansı en yüksek 15 üniversite ve bölüm içerikleri (URAP, 2018).⁴⁶

No	Üniversite	Kuruluş Yılı	Bölüm	
			SBKY*	KY**
1	ODTÜ	1956		–
2	Hacettepe Üniversitesi	1967		–
3	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi (V)	1984		–
4	İstanbul Üniversitesi	1946		–
5	Ankara Üniversitesi	1773		–
6	İstanbul Teknik Üniversitesi	1992	–	–
7	Gebze Teknik Üniversitesi	1955	–	–
8	Ege Üniversitesi	1926	–	–
9	Gazi Üniversitesi	1971		–
10	Boğaziçi Üniversitesi	1957	–	–
11	Koç Üniversitesi (V)	1993	–	–
12	Atatürk Üniversitesi	1978	–	
13	Yıldız Teknik Üniversitesi	1992	–	–
14	Erciyes Üniversitesi	1982		–
15	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1975	–	–

* Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, **Kamu Yönetimi.

46 URAP. (2018). “2017-2018 Türkiye Genel Sıralaması Genel Bilgi”, <http://tr.urapcenter.org/2017/2017.php>

Aşağıdaki tabloda ise URAP’ın listesinde akademik performansı en düşük olarak belirlenen üniversiteler ile bu üniversitelerin Kamu Yönetimi ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerini içerip içermediklerini gösteren tablo yer almaktadır. Araştırmanın sonuçlarının amaca daha uygun çıkabilmesi açısından, URAP’ın üniversite akademik başarılarını 2012-2018 yılları arasında üretilen bilimsel çalışmalar üzerinden hesaplaması sebebi ile 2012 yılından önce kurulan üniversiteler listeye alınmıştır. Vakıf üniversiteleri yanlarında “(V)” ibaresi ile gösterilmiştir.

Tablo 3: URAP Sıralamasına Göre Akademik Performansı En Düşük 18 Üniversite ve Bölüm İçerikleri⁴⁷

No	Üniversite	Kuruluş Yılı	Bölüm	
			SBKY	KY
1	Iğdır Üniversitesi	2008	✓	–
2	Muş Alparslan Üniversitesi	2007	✓	–
3	Kırklareli Üniversitesi	2007	–	✓
4	Ardahan Üniversitesi	2008		–
5	Şırnak Üniversitesi	2008	–	✓
6	Mardin Artuklu Üniversitesi	2007	–	–
7	Üsküdar Üniversitesi (V)	2011	–	–
8	Haliç Üniversitesi (V)	1998	–	–
9	Beykent Üniversitesi (V)	1997		–
10	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (V)	2010	–	–
11	Toros Üniversitesi (V)	2009	–	–
12	İstanbul Gelişim Üniversitesi (V)	2008	–	–
13	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi (V)	2009	–	–
14	İstanbul Gedik Üniversitesi (V)	2010	✓	–
15	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniveristesi (V)	2010	–	–
16	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi (V)	2010	–	–
17	Avrasya Üniversitesi (V)	2010		–
18	KTO Karatay Üniversitesi (V)	2010	–	–

47 URAP. (2018). “2017-2018 Türkiye Genel Sıralaması Genel Bilgi”, <http://tr.urapcenter.org/2017/2017.php>

Verilen tablolarda yer alan üniversitelerin bölüm içeriklerinin yanı sıra kuruluş yılları da verilmiştir. Tablo 2’de yer alan üniversitelerin kuruluş dönemleri büyük ölçüde farklılaşma gösterirken, Tablo 3’te yer alan üniversitelerinki hemen hemen aynıdır. Bu durum ve meydana getirebileceği dışsallıklar analiz kısmında ele alınarak tartışılacaktır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, belirlenen 33 üniversiteden, içerisinde Kamu Yönetimi ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinden herhangi birini içermeyen üniversiteler analize dâhil edilecek olan araştırma grubu arasına alınmamıştır. Bu doğrultuda, İstanbul Teknik Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ve Mardin Artuklu Üniversitesi çalışma grubundan çıkarılmıştır. Böylece, araştırma grubunda yer alan üniversite sayısı 23 olarak belirlenmiştir.

Araştırmacının amacı doğrultusunda ölçümleme aracı olarak seçilen faktör, çalışmanın önceki bölümlerinde değinilen *E-Kaynak Veri Tabanları* olmuştur. Bu hedef doğrultusunda araştırma grubuna alınan üniversitelerin kütüphanelerinin internet siteleri incelenmiş ve sahip oldukları E-Kaynak Veri Tabanları sayıları saptanmıştır. Araştırma grubunda yer alan üniversitelerin kütüphane internet siteleri incelenmiş ve elektronik veri tabanları incelenmiştir. Söz konusu veri tabanları içerisinde Kamu Yönetimi ile alakalı olabileceği düşünülen *Sosyal Bilimler Alanında* indeksleme yapan veri tabanları ile doğrudan Kamu Yönetimi (ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi) alanında indeksleme yapan, genel olarak tam metin içerikli veri tabanları sayılmıştır. Aynı kütüphane veri tabanları listesi içerisinde tekrarlayan ya da aynı veri tabanına bağlı olan diğer veri tabanları hesaplama katılmamıştır. Belirtilen bu kapsam içerisinde giren veri tabanlarının üniversiteler bazında toplam sayıları alınmıştır. Üniversite kütüphanelerinin internet sitelerinde yer alan çeşitli açıklama eksiklikleri, tekrarlamalar, belirsizlikler ve bunlara ek olarak muhtemel sayım ve gözden kaçırma hataları veri tabanlarının sayılarında yaklaşık % 5 oranında yanılmalara sebep olmuş olabilecektir.

Araştırmanın analiz kısmında, ortaya çıkan ilgili veri tabanı sayıları öncelikle üniversitelerin birbirleri arasındaki karşılaştırma çerçevesinde değerlendirilecek olup daha sonra bulgular genel sıralamaya ilişkin değerlendirmelerle yorumlanacaktır.

3. Bulgular

Araştırmanın yönteminde çalışma grubu olarak belirlenen üniversitelerden, bünyesinde Kamu Yönetimi ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümlerinden birini bulunduran, akademik performansı en yüksek üniversiteler ile

bu üniversitelerin dijital kütüphane mevcudiyet durumu ve veri tabanları sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4: Akademik başarısı en yüksek üniversiteler ve veri tabanı sayıları.

No	Üniversite	Dijital Kütüphane		SBKY İle İlgili Veri Tabanı Sayısı
		Var	Yok	
1	ODTÜ			50
2	Hacettepe Üniversitesi			39
3	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi (V)			80
3	İstanbul Üniversitesi			34
4	Ankara Üniversitesi			46
5	Gazi Üniversitesi			31
7	Erciyes Üniversitesi			23
8	Selçuk Üniversitesi			35

Yukarıdaki tabloda bulunması gereken Atatürk Üniversitesi'nin kütüphane internet sitesinde yapılan incelemede, kütüphanenin yayın arama kısmında yapılan rastgele aramalar sonucu bir takım e-kaynaklara ulaşılabilmektedir. Bunun yanında, kütüphanenin sahip olduğu veri tabanlarını gösterir bir liste ya da bölüm bulunamamıştır. Bu nedenle bu üniversite örneklemeden çıkarılmıştır. Bu üniversite yerine sırala bozulmaksızın ilgili URAP listesinden Selçuk Üniversitesi örnekleme dâhil edilmiştir. Tablo incelendiğinde, listenin birinci sırasında bulunan ODTÜ'nün kütüphanesinin Kamu Yönetimi ile ilgili veri tabanı sayısı açısından devlet üniversiteleri arasında en önde olduğu, bir vakıf üniversitesi olan İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesinin ise açık ara önde olduğu göze çarpmaktadır.

Akademik performans bakımından URAP'ın sıralamasında listenin en sonunda yer alan araştırma grubu üniversitelerini gösteren tablo ise şu şekildedir:

Tablo 5: Akademik başarısı en düşük üniversiteler ve veri tabanı sayıları.

No	Üniversite	Dijital Kütüphane		SBKY/KY İle İlgili Veri Tabanı Sayısı
		Var	Yok	
1	Uşak Üniversitesi			16
2	Iğdır Üniversitesi			20
3	Muş Alparslan Üniversitesi			1
4	Kırklareli Üniversitesi			13
5	Ardahan Üniversitesi			11
6	Şırnak Üniversitesi			18
7	Beykent Üniversitesi (V)			23
8	İstanbul Gedik Üniversitesi (V)			2

Avrasya Üniversitesinin kütüphane internet sayfası yenilenme aşamasında olduğundan dolayı veri tabanı sayısına ulaşamamış ve bunun üzerine sıralama bozulmamak kaydıyla ilgili URAP listesinden Uşak Üniversitesi örnekleme eklenmiştir. Yukarıdaki tabloda ortaya çıkan bulgular araştırma hipotezinin doğrulanabilirliği açısından dikkate değer olmakla birlikte bir takım şaşırtıcı sonucu da beraberinde getirmektedir. Bu üniversitelerin veri tabanı sayıları akademik performansı en yüksek olan üniversitelere göre büyük oranda eksiklik göstermektedir.

4. Tartışma

Analiz kısmına öncelikle Tablo 4'te ve Tablo 5'te yer alan üniversiteleri kendi aralarında yorumlamakla başlanabilecektir. Tablo 4'te yer alan ve akademik performansı itibarıyla Türkiye'nin en iyileri sayılan üniversitelerin kuruluş yılları farklılık göstermekle birlikte en yenilerinin kuruluş yılı üzerinden 25 yıldan fazla bir süre geçmiştir. Akademik tecrübeyi ifade eden kuruluş yıllarının Tablo 5'deki üniversitelere göre daha eski olmasının bu üniversitelere katacağı akademik performans avantajı göz ardı edilemeyecektir. Üniversitelerin kamu yönetimi ile ilgili veri taban sayılarının fazlalığının da bunda etkisi yüksektir. Bünyesinde görev yapan akademisyenlere ve lisansüstü öğrencilere sağladıkları geniş E-kaynak imkânları düşünüldüğünde, mensup akademisyenlerin URAP e-sıralamasında üniversiteye puan kazandıracak kriterleri sağlayacak bilimsel ürünleri üretmeleri daha kolay olacaktır. Sıralamada 5. sıraya kadar olan üniversiteler İstanbul ve Ankara'da bulunmak-

tadır. Bu durum, elektronik veri kaynaklarına gösterilen önemin jeopolitik olarak sorgulanmasına da bir yol açabilecektir. Diğer yandan üniversitelerin kuruluş yıllarından bu güne kadar edindikleri akademik tecrübenin de akademik performans etkisi konusu göz ardı edilmemelidir. Dolayısıyla akademik performansı düşük olan üniversiteler ileriki yıllarda daha üst sıralara sıçrama yaparsa, bunun söz konusu kaynakların etkin ve verimli kullanılmaya başlamasının bir yansıması olduğu düşünülebilecektir. Aynı düşüncede, Tablo 4'te yer alan ve düşük veri tabanı sayılarına sahip olan üniversitelerin akademik performanslarının yüksek olmasının, sahip oldukları bu kaynakları daha uzun yıllardır kullanıyor olmalarından geldiği fikri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5'ten elde edilen bulgular, belirlenen hipotezin bu zaman aralığındaki doğruluğunu destekleyicidir. Bu tabloda yer alan üniversitelerin kuruluş yıllarının birbirine çok yakın olmasına rağmen İstanbul Gedik Üniversitesi ile Muş Alparslan Üniversitesinin veri tabanlarının çok sınırlı olduğu görülmektedir. Bu üniversiteler e-kaynaklara yeterince önem vermemektedir. Üniversitelerin konumlarının coğrafi farklılıklarının veri tabanları üzerinde meydana getirdiği anlamlı bir farklılık yoktur. Türkiye'nin batısında ve doğusunda yer alan üniversitelerin veri tabanı sayıları düzensiz farklılaşmalar göstermektedir. Tablo 5'de yer alan üniversitelerdeki veri tabanlarının yetersizliği akademisyenlerin ve lisansüstü öğrencilerin akademik kaynaklara erişimdeki imkânlarının da yetersizliğini göstermektedir. Bu yönüyle, URAP'ın oluşturduğu sıralamanın kriterleri düşünüldüğünde (bkz. Tablo 1), üniversitelerin genel akademik performanslarının düşük kalması şaşırtıcı değildir.

İlgili tablolarda yer alan veri tabanı sayılarına daha bütüncül bir perspektiften bakıldığında, her iki tablodaki sayıların aritmetik ortalamalarını alarak karşılaştırma yapmak bize farklı bir perspektif sunacaktır. Buna göre, Tablo 4'te yer alan veri tabanı sayılarının aritmetik ortalaması (8 adet) yaklaşık 42,25, Tablo 5'te yer alan veri tabanı sayılarının aritmetik ortalaması (8 adet) ise yaklaşık 13 olarak hesaplanmıştır. Görüldüğü üzere aradaki fark oldukça büyüktür. Üniversitelerin kendi aralarındaki kıyaslamalar bir kenara bırakıldığında, söz konusu fark URAP'ın sıralamasının başında ve sonunda yer alan üniversitelerin akademik performansları arasındaki farka da benzerdir. Bu yönüyle listenin başındaki ve listenin sonundaki üniversiteler arasındaki veri tabanları sayıları ile genel akademik performansları arasındaki fark oldukça belirginleşmiştir.

Yukarıda ortaya çıkarılan bulgular “üniversitelerin dijital kütüphanelerinde sahip oldukları e-kaynak veri tabanı sayıları, üniversiteler akademik performansını artırır” tezini desteklemektedir. Bu tez, toplanan verilerin istatistiksel analizi temelinde IBM Statistics SPSS 17, T-testi ile aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır:

Öncelikle verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını gösteren normallik testi aşağıda yer almaktadır.

Normallik Testi						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
Durum	İstatistik	df	Sig.	İstatistik	df	Sig.
Yüksek Başarı	.203	8	.200*	.862	8	.126
Düşük Başarı	.164	8	.200*	.921	8	.436

Örneklem toplam sayısının 50'den düşük olması nedeni ile dikkate alınan Shapiro-Wilk bölümündeki Sig. değerlerinin 0.05'den büyük olması, verilerin anlamlı bir şekilde dağıldığını göstermektedir.

T-Testine ait sonuçlar, istatistikler ve varyansların eşitliğine ilişkin bulgulara ait tablolar ise aşağıda ve sayfa 116'da gösterilmektedir.

Performans	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Sapma Ortalaması
Yüksek Başarı	8	42.2500	17.43355	6.16369
Düşük Başarı	8	13.0000	8.03563	2.84103

Levene's Testinde yer alan Sig. değerlerine bakıldığında, değerlerin 0,05'ten büyük olduğu gözlemlenmektedir. Bu sonuca göre varyansların birbirine eşit olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuç T-Testinin sonucunun doğruluğunu desteklemektedir. T-Testi sonuçlarının Sig. (2-tailed) sonuçlarına bakıldığında ise bu sonuçların 0,05'ten küçük olduğu gözlemlenmektedir. Bu sonuç ise ortalamalar arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Buna göre sonuç "üniversitelerin dijital kütüphanelerinde sahip oldukları e-kaynak veri tabanı sayıları, üniversiteler akademik performansını artırır" hipotezini doğrulamaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Bilgi toplumu, bilginin hüküm sürdüğü, bilginin; birleştirici, organize edici, üretici ve dahi tüketicisi bir araç olarak birincil derecede kullanıldığı, insan yaşamında bu denli öneme sahip bir araç olan bilgiye ulaşmanın kolay ve pratik olduğu bir toplumu ifade etmektedir. Dolayısıyla bilginin hüküm sürdüğü bir ortamda gündeme gelebilecek ilk konu eğitim ve bilginin paylaşımıdır. Bu doğrultuda çalışmada odak alınan Kamu Yönetimi disiplini, bilgi toplumunun bir getirisi olan dijital kütüphaneler temelinde ele alınmıştır.

Araştırmanın ortaya koyduğu genel sonuca göre bilgi toplumu, bilginin üretim ve dağıtım şekillerini değiştirmiş ve bilgiyi eğitimde daha kullanışlı bir hale getirmiştir. Bunun yanında bilgi, üretim ve dağıtım şekilleriyle topluma daha çok yansıyan, toplumdaki da daha çok geribildirim alan bir ürün haline gelmiştir. Bu akışı sağlayan en önemli araçlardan birisi de yine bilgi toplumunun bir getirisi olan dijital kütüphanelerdir. Dijital kütüphaneler son yıllarda büyük yaygınlık kazanmıştır. Nüfuz ettikleri en başat alanlar bilgi üretim merkezi olan üniversitelerdir. Üniversitelerin kütüphanelerinde sahip oldukları elektronik kaynaklar bilginin erişilebilirliğini artırmak yanında sahip oldukları akademik personel ve lisansüstü öğrencilerin akademik performanslarını da yükseltmektedir. Bu varsayımın doğruluğunu araştırmak üzere çalışma kapsamında bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir.

Alan araştırmasından elde edilen bulguların analizi sonrası ortaya çıkan sonuçlara göre Türkiye'deki üniversitelerde yer alan e-kaynak veri tabanlarının fazlalığı ve çeşitliliği o üniversitenin ülke genelindeki akademik başarısını yükseltmektedir. Bu pozitif etkide üniversitelerin kuruluş yılları itibarı ile yıl bazında edindikleri akademik tecrübe önemlidir. Araştırmada aynı sayıda veri tabanına sahip olan üniversitelerin akademik performanslarının arasında büyük farklılıklar tespit edilmesinin nedeni, zamana dayalı tecrübe olarak tespit edilmiştir. Diğer yandan, varsayımda önceden ön görülen şekilde Türkiye'de akademik performansı en yüksek olan üniversitelerin dijital kütüp-

hanelerinde buldukları veri tabanı sayıları ile akademik performansı en düşük olan üniversitelerin veri tabanı sayıları arasında kayda değer farklılıklar gözlemlenmiştir. Söz konusu üniversitelerin devlet ya da vakıf üniversitesi olması çok anlamlı farklılıklara sebep olmaksızın, bu üniversitelerin kuruluş yılları ve bununla kısmi dolaylı olarak sahip oldukları elektronik veri tabanları, akademik performanslarını yükseltme de yine belirleyici kriter olarak tespit edilmiştir.

Bilgi toplumu olarak isimlendirilen bu çağda, bilginin en güncel dağıtım merkezlerinden biri olan dijital kütüphanelerin önemini kavramak özellikle üniversiteler ve disiplinler açısından önemlidir. Sahip olduğu erişim imkânlarıyla multidisipliner çalışma ortamı sağlayan dijital kütüphaneler farklı disiplinlerin ortak çalışma üretmelerine kolaylık sağlamaktadır. Bu çalışmada odak alınan kamu yönetimi disiplini de ilişkili olduğu birçok diğer disiplinle ortak çalışmalar üreten bir disiplindir. Diğer disiplinler ile olan bağları çalışmanın kamu yönetimi eğitiminin ele alındığı bölümünde açığa çıkarılan bu disiplinde, eğitim alan öğrenciler ve eğitici olan akademisyenler açısından da kaynak çeşitliliği ve çokluğu önem taşımaktadır. Bu yönüyle özellikle üniversite dijital kütüphanelerin kapasitelerinin artırılması üniversitelerin hem eğitim kalitesi hem de genel akademik performanslarını artıracaktır.

Çalışmada araştırma grubu içerisine alınan üniversiteler Kamu Yönetimi ya da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinden birini bünyesinde bulduran üniversitelerden seçilmiştir. Analizlerde bu kısıtlama etrafında yapılmıştır. Gelecekte yapılacak daha kapsamlı çalışmalarda, Türkiye'deki üniversitelerin tümü çalışmaya dâhil edilerek daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilecektir. Bu yönde yapılacak çalışmalarda, bilgi toplumu ve onun bir yansıması olan dijital kütüphanelerin üniversite akademik performanslarına etkisi daha bütüncül bir şekilde görülerek, bu konuya verilmesi gereken önem daha net bir şekilde açığa çıkarılabilecektir.

Kaynakça

- ALBRECHTS, Louis ve MANDELBAUM, Seymour J., *The Network Society: A New Context For Planning*, Routledge, London, 2007.
- ALTAN, Yakup, KERMAN, Uysal, AKTEL, Mehmet, "Kamu Yönetiminde Lisans Öğretimi: Kamu Yönetimi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 2009, s. 227-252.
- ARMS, William, *Digital Libraries*, MIT Press, USA, 2000.
- BABAĞLU, Cenay ve ÖKTEM M. Kemal, (2017). Examining e-Learning Programs in Turkish Higher Education System, iç. *Optimizing*

- Open and Distance Learning in Higher Education Institutions* (Ed. Umesh Chandra Pandey ve Verlaxmi Indrakanti), Hersey: IGI.
- BALAY, Refik, “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37, 2, 2004, s. 61-82.
- BELL, Daniel, *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*, Basic Books, US, 1999.
- BUNBURY, Henry, “The Teaching of Public Administration in the Universities”, *Journal of Public Administration*, 12, 2, 1934, s. 127-139.
- CASTELLS, Manuel, *Critical Education in The New Information Age*, Rowman & Littlefield, Maryland, 1999.
- CASTELLS, Manuel, *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, Ağ Toplumunun Yükselişi*, 1, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008.
- CASTELLS, Manuel, *The Network Society. A Cross-Cultural Perspective*, Edward Elgar, Massachusetts, 2004.
- ÇELİK, Ahmet, “Bilgi Toplumu Üzerine Bazı Notlar”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 15,1, 1998, s. 53-59.
- ELLIS, Katie ve KENT, Mike, *Disability and New Media*, Routledge, New York, 2011.
- FOURIE, Denise K. ve DOWELL David R., *Libraries in the Information Age*, Libraries Unlimited, USA, 2002.
- GIBBON, I. G., “The Teaching of Public Administration in U.S.A.”, *The Journal of Public Administration*, 1. 1. 1923.
- GIBBONS, Camille Limoges, NOWOTNY, H., SCHWARTZMAN, S., SCOTT, P. and TROW, M. *The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies*, Sage Publications, London, 1994.
- GOLDFARB, E. K. “Learning in a Technological Context”, *Learning and Libraries in Information Age*. Englewood, Colorado, 1999, s. 98.
- GÖÇÖĞLU, Volkan, “Türkiye’de Cumhuriyetin İlanından Sonra Gerçekleştirilen Çeşitli Kamu Yönetimi Reform Çabalarının Kurumsallaşma Kuramı Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Akademik Bakış*, 48, 2015, s. 483-504.
- HALL, Michael, *Knowledge Transfer and Teaching Public Administration: the Academy Model*, Teaching Public Administration, 2015.
- HENRY, Nicolas, *Public Administration and Public Affairs*, Pearson, 10.bsk. New Jersey, 2007.
- KÖTEN, Esra ve ERDOĞAN, Barış, “Sanaldan Gerçeğe Ağlara Tutunmak: Engelli Gençlerin Facebook’ta Sosyalleşme Deneyimleri”, *Alternatif Politika*, 6, 3, 2014, s. 333-358.

- LAX, Stephen, *Access Denied in the Information Age*, Palgrave Macmillan, New York, 2001.
- MACGREGOR, George, "Introduction To A Special Issue On Digital Libraries And The Semantic Web: Context, Applications and Research", *Library Review*, 2008, s. 173-177.
- MILLER, Hugh T. ve FOX, Charles J., *Postmodern Public Administration*, M.E. Sharpe Inc., ABD, 2007.
- MORGAN, Robert P., IRONS, Ellen E., PEREZ, Eduardo A., *Science and Technology for Development. The Role of U.S. Universities*, Pergamon Press, New York, 1979.
- ÖMÜRGÖNÜLŞEN, Uğur, "Türkiye'de Lisans Düzeyi Kamu Yönetimi. Öğretiminde Yakın Dönemde Yaşanan Gelişmeler: Mevcut Durum, Sorun Alanları ve Gelişme. Eğilimleri", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65, 3, 2010, s. 123-161.
- ÖZDEMİR, Murat, "Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 1, 2010, s. 323-343.
- PERES, Paula ve PIMENTA, Pedro "MIPO Model: A Framework to Help the Integration of Web Technologies at the Higher Education", *Adult Learning in The Digital Age*, Information Science Reference, 2010.
- SARACEVIC, Tefko, "Digital Library Evaluation: Toward an Evolution of Concepts", *Library Trends*, 49, 3, 2000.
- URAP. "2017-2018 Türkiye Genel Sıralaması Genel Bilgi", <http://tr.urapcenter.org/2017/2017.php>
- ÜNAL, Yenal, "Bilgi Toplumunun Tarihçesi", *Tarih Okulu*, 5, 2009, s. 123-144.
- WEBSTER, Frank, *Theories Of The Information Society*, Routledge, UK, 2006.
- YILMAZ, Bülent, "Dijital Kütüphane Becerileri Konusunda Türkiye'de Durum: Access IT Projesi Çerçevesinde Bir Değerlendirme", *Türk Kütüphaneciliği*, 25, 1, 2011, s. 117-123.
- YILDIZ, Mete, ÖKTEM, M. Kemal ve BENSGHIR, Kaya Turksel, *The Adoption Process of Free & Open Source Software (FOSS) in Turkish Public Organizations*, iç. RAHMAN, Hakikur (ed.), *Cases on Adoption, Diffusion, and Evaluation of Global E-Governance Systems: Impact at the Grass Roots*, Information Science Reference, New York, 2011, s. 148-170.